

Badeanstalterne (side 124-127)

Midt på dagen tog Caecilius gerne hen til den offentlige badeanstalt sammen med en gruppe venner. De fleste indbyggere i Pompeji havde ikke et badeværelse i hjemmet, så de gik med jævne mellemrum hen til den offentlige badeanstalt for at holde sig rene. Her kunne de, som i en moderne idrætshal, også motionere, møde venner og få en bid mad. Lad os forestille os, at Caecilius beslutter sig for at besøge de bade, der er placeret lige nord for forum, og lad os følge ham gennem de forskellige rum og aktiviteter.

Ved en af indgangene betaler han et lille beløb i entré til en portner og går derefter til **palaestra** (motionsområdet). Dette er en åben plads omgivet af en søjlegang, og er noget nært et stort peristylum. Her bruger han lidt tid på at hilse på andre venner og på at deltage i nogle af de populære træningsaktiviteter, heriblandt kast frem og tilbage med en stor boldt, brydning og fægtning med træsværd. Disse konkurrencer blev ikke taget særlig alvorligt, men var en behagelig forberedelse på det efterfølgende bad.

Fra palaestra gik Caecilius og hans venner langs en korridor og ind i en stor hal, som kaldtes **apodyterium** (omklædningsrummet). Her klæder de sig af og giver deres tøj til en af de opvartende slaver, som lægger tøjet i nicher, der er placeret i rækker hen ad væggen.

Efter at være gået fra apodyterium går de gennem en hvælvet døråbning og ind i **tepidarium** ("det lune rum"), hvor de bruger lidt tid på at sidde på bænke rundt langs væggene i den varme, dampede atmosfære, mens de begynder at svede en lille smule og forberede sig på de højere temperaturer i det næste rum.

Dette er **caldarium** ("det varme rum"). I den ene ende af caldarium var der et stort marmorbad, som havde en firkantet form og gik hele vejen fra den ene væg til den anden. Dette bad var fyldt med ret varmt vand, hvori de badende sad eller skvulpede rundt. Romerne havde ikke sæbe, men brugte i stedet olivenolie. Efter at være blødt lidt op af vandet, kalder Caecilius på en slave, som skal smøre ham ind i den olie, han taget med sig i en lille beholder. Under denne oliering ligger Caecilius på en marmorbænk, mens slaven arbejder olien ind i huden og fjerner den derefter forsigtigt med en stump metalskraber, kaldet en **strigil**. Bagefter kommer massøren for at massere hud og muskler. Forfrisket af denne behandling går Caecilius nu hen til det store stenbassin i den anden ende af

caldarium for at rense sig med koldt vand. Før han klæder sig på igen, kunne han måske finde på at gå en tur i **frigidarium** ("det kolde rum") og tage sig en dukkert i et dybt rundt badebassin med uopvarmet vand, fulgt af en hektisk omgang med håndklædet.

Når Caecilius besøgte badeanstalterne, var det noget han gjorde i sin fritid for det sociale samværs skyld. Han nød en støjende, men afslappende tid i selskab med sine venner. Den Romerske skribent Seneca boede ukomfortabelt tæt på badende i Rom, og hans beskrivelse giver os et levende indtryk af atmosfæren:

"Jeg er omgivet af larm og spektakel. Jeg bor lige over nogle bade. Forstil dig det virvar af stemmer der når mine ører. Når de atletiske mænd laver deres træningsøvelser og løfter blyvægtene, kan jeg høre dem grynte. Jeg kan høre deres pibende vejtrækning, når åndedraget undslipper deres lunger. Jeg kan høre én nyde en billig olieindsmøring og klaskene af massørens hænder mod hans skuldrer. Hvis han rammer ham med flad hånd, giver det én lyd, hvis det er med hul hånd, en anden. Læg dertil lyden af en slagsbroder eller en tyv, som bliver anholdt dernede, støjen fra en mand, som holder af at synge i badet eller lyden af kåde mennesker som kaster sig i vandet med store plask. Så kan jeg høre vrælet fra en hårplukker, som gør reklame for sig selv ved at råbe. Han er aldrig stille, bortset fra når han plukker hår og får sit offer til at vræle i stedet. Forestil dig så, som det sidste, råbene fra kagesælgeren, pølsemanden og alle de andre fødevarer-sælgere, når de gør reklame for deres varer rundt omkring i badeanstalten, mens de alle sammen tager del i spektaklet."

Opvarmningen af badene

Romerne var ikke de første til at bygge offentlige bade. Dette var en ting blandt mange de lærte af grækerne. Men med deres talent for ingeniørarbejde forbedrede Romerne i høj grad metoden til at opvarme dem. Den tidligere metode havde været at opvarme vandet i tanke over et fyr og sætte kulbækkener (metalbeholdere, hvori der blev brændt træ) ind i tepidarium og caldarium for at holde lufttemperaturen oppe. Kulbækkenerne var ikke særlig effektive opvarmede ikke gulvet.

I det første århundrede f.kr. opfandt en romer det første centralvarmesystem. Fyret blev placeret under gulvhøjde. Gulvet hvile på små stabler af mursten, imellem hvilke der var mellemrum, så den varme luft fra fyret kunne cirkulere mellem dem. På denne måde blev gulvet opvarmet nedefra. Det varme bad blev placeret tæt på fyret og temperaturen blev konstant holdt oppe ved, at den varme luft passerede direkte neden under. Senere blev luftkanaler bygget ind i væggene, og varm luft fra under gulvet blev suget op gennem dem. Dette geniale opvarmningssystem blev kaldt **hypocaust**. Det blev ikke kun brugt i badeanstalterne, men også i private huse, særlig i det Romerrigets koldere egne. Man har fundet mange eksempler på dette i England. Træ var det brændstof, der oftest blev anvendt til fyrene.